

Економіка України: Місячний Огляд

Центр Соціально-Економічних Досліджень CASE Україна

Вул. Старокиївська 10, офіс 15
04116, Україна, Київ
Тел./Факс: (+38 044) 483 26 14,
(+38 044) 483 24 68
E-mail: info@case-ukraine.kiev.ua
Web-site: www.case-ukraine.kiev.ua

Проект здійснено за фінансової
підтримки **UNDP Україна**.

Керівник проекту:

Микита Михайличенко

Автори:

Дмитро Боярчук, Віталій Вавришук, Микита
Михайличенко

Зміст

1. ВВП та Додана вартість
2. Бюджет
3. Ціни
4. Валютний ринок та Монетарна політика
5. Фінансові ринки
6. Зовнішня торгівля

Основні показники

	2004	2005	2006*
ВВП (реальне зростання, %)	12.1	2.6	2.9
Внутрішній попит	9.4	11.3	5.2
Промисловість (додана вартість, зростання, %)	10.4	2.3	-1.1
Ринкові послуги (додана вартість, зростання, %)	13.9	-0.6	4.0
ІСЦ (кп., %)	12.3	10.3	14.3
Пропозиція грошей М3 (змінa, %, сп.)	44.9	38.6	34.8
Сальдо поточного рахунку (% від ВВП)	10.5	3.1	-1.9
Обмінний курс (UAH/USD; на кінець періоду)	5.31	5.05	5.05
Дефіцит бюджету (% від ВВП)	2.9	1.8	2.7

* Прогнози та оцінки CASE Україна

Всі права захищено

Погляди, викладені у цьому виданні, є думками авторів і не обов'язково співпадають з позиціями наших спонсорів.

Основні тенденції

На початку 2006р. економіка після тривалого уповільнення почала поступово прискорюватись. За результатами перших трьох місяців ВВП зріс на 2.4%.

За перші три місяці 2006р. доходи консолідованого бюджету склали 35.3% ВВП, що на 5.1в.п. більше ніж рік тому. Обсяг видатків становив 35.0% ВВП таким чином створивши невеликий профіцит 0.3% ВВП. Загалом план по наповненню бюджету за 1кв. 2006р. було виконано на 20.6%, що є звичним рівнем виконання для початку року.

Протягом січня-березня 2006 року інфляція в Україні продовжувала знижуватися. У березні річні темпи зростання ІСЦ склали 8.6% порівняно із 10.3% на кінець 2005 року. При цьому, уповільнення інфляції спостерігається як по всім складовим споживчого кошику, так і у секторі цін виробників.

У першому кварталі 2006 попит на валюту значно переважав пропозицію. В результаті, з метою підтримання стабільного обмінного курсу НБУ витратив 1.8 млрд. дол. зі своїх резервів.

На фоні суттєвих від'ємних інтервенцій Нацбанку на валютному ринку темпи зростання резервних грошей у першому кварталі також зменшувалися. Одночасно, було зафіксовано безпрецедентно низькі темпи нарощення депозитних зобов'язань банків (+3.5%).

Після стрімкого зростання індексу ПФТС у січні-лютому (+22%), у березні 2006 року відбулася деяка корекція фондового ринку (-0.2%). Одночасно, обсяги торгів на фондовому ринку України збільшилися в 2.6 рази порівняно з 2005 роком.

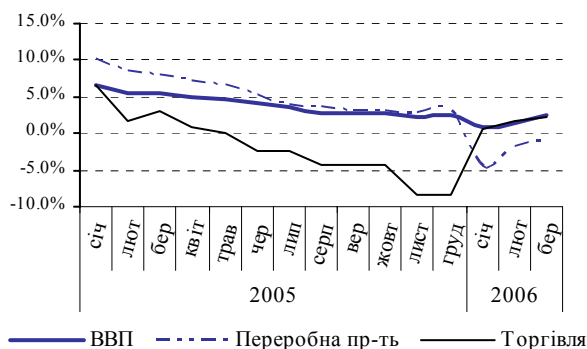
Протягом січня-лютого 2006 року сальдо торгівлі товарами склало -1.03 млрд. грн., в т.ч. у березні -0.65 млрд. грн., що стало найбільшим від'ємним місячним сальдо торгівлі товарами за останні 6 років.

ВВП та Додана вартість (1-ий квартал 2006)

На початку 2006 р. економіка після тривалого уповільнення почала поступово прискорюватись. За результатами перших трьох місяців ВВП зріс на 2.4%. Основними чинниками прискорення стали відновлення інвестиційного попиту, зростання державного споживання та стабільне зростання споживання домогосподарств.

Рушійною силою позитивної динаміки у реальному секторі стали сектор ринкових послуг та будівництво. Відновлення позитивної динаміки у ринкових послугах (4.5% у 1 кв. 2006р. проти -1.8% у 2005р.) було обумовлене покращенням показників у торгівлі (2.2% у 1 кв. 2006р. проти -9.1% у 2005р.).

ВВП та додана вартість, кумулятивно, 2005-2006 рр.

Джерело: Державний комітет статистики України

На початку 2006р. промисловість продовжувала уповільнюватись (1.2% у 1 кв. 2006р. по доданій вартості). Спад у хімічній промисловості, металургії та нафтопереробці став основною причиною поганих показників загалом по промисловому виробництву. Скрутна ситуація у переробному секторі обумовлювалась наслідками газового шоку та несприятливою ситуацією із зовнішнім попитом.

Сільське господарство показало досить потужну динаміку (+4.5% за січень-квітень 2006р.) в основному завдяки розвитку птахівництва та свиноварства. Будівництво після негативних результатів у 2005р. (-8.8%) відновило позитивні темпи росту (5.0% у 1 кв. 2006р.), що є свідченням поживлення інвестиційної активності.

Бюджет (1-ий квартал 2006)

За перші три місяці 2006р. доходи консолідованого бюджету склали 35.3% ВВП, що на 5.1 в.п. більше ніж рік тому. Обсяг видатків становив 35.0% ВВП, що призвело до формування профіциту на рівні 0.3% ВВП. Загалом, річний план по наповненню бюджету за 1 кв. 2006р. було виконано на 20.6%, що є звичним рівнем виконання для початку року.

Зростання доходів бюджету відбувалось в основному за рахунок зростання надходжень від ПДВ (10.4% ВВП 1 кв. 2006р. проти 8.1% у 1 кв. 2005р.) та неподаткових надходжень (9.0% ВВП проти 6.8% рік тому). В той же час доходи від податку на прибуток підприємств зменшились (на 0.7 в.п. до 3.8% ВВП). Імовірною причиною зменшення надходжень стало подорожчання енергетичних ресурсів та зменшення рентабельності підприємств.

На початку року Верховна Рада України внесла зміни до закону про державний бюджет на поточний рік. Зокрема основні поправки стосувались доходів від продажу озброєння (+840млн. грн. по доходах та видатках), проведення виборів (+173.2 млн. грн. по видатках) та дотацій місту Кривий Ріг (199 млн. грн.). Станом на 1 квітня 2006р. план по доходах консолідованого бюджету складав 158.8 млрд. грн., а по видатках 168.1 млрд. грн. таким чином передбачаючи дефіцит на рівні 9.3 млрд. грн.

Кошти, отримані від продажу «Криворіжсталі»¹, що перебували на рахунках держказначейства, скоротились на 4.1 млрд. грн. за перші три місяці. Фактично 60% з цих коштів було використано на виплату зовнішнього та внутрішнього боргів, а решта коштів були спрямовані на фінансування місцевих бюджетів.

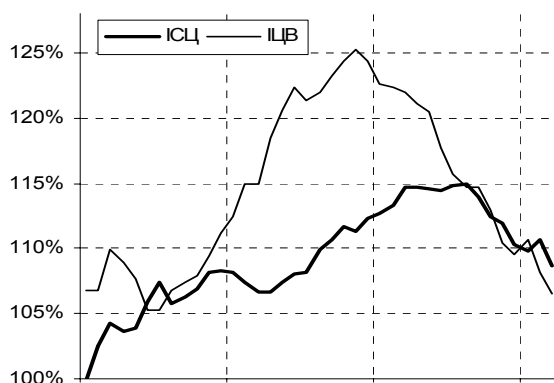
У 1 кв. 2006р. державний борг скоротився на 3.6% (2.8 млрд. грн.). В основному зменшення боргу відбулось за рахунок виплат за зовнішніми зобов'язаннями. На кінець квітня розмір державного боргу становив 75.3 млрд. грн., що є близько 14.8% прогнозованого номінального ВВП.

¹ На початок 2006 року залишок на рахунках Держказначейства становив 14.7 млрд. грн.

Ціни (1-ий квартал 2006)

Протягом січня-березня 2006 року інфляція в Україні продовжувала знижуватися². У березні річні темпи зростання ІСЦ склали 8.6% порівняно із 10.3% на кінець 2006 року. При цьому уповільнення інфляції спостерігається як по всім складовим споживчого кошику, так і у секторі цін виробників (річні темпи ІЦВ зменшилися із 9.6% у грудні до 6.5% у березні).

ІСЦ та ІЦВ у 2003-2006 рр., р/р

Джерело: Державний комітет статистики України

Така ситуація пояснюється загальним зменшенням інфляційного тиску в економіці протягом останніх місяців через швидке скорочення ІЦВ. Негативний вплив на інфляцію різкого нарощення соціальних видатків в кінці 2004 – на початку 2005 року також поступово вичерпується. Торгові обмеження Росії на імпорт деяких українських сільськогосподарських товарів збільшило пропозицію на внутрішньому українському ринку на початку 2005 року та, відповідно, мало також позитивний вплив на інфляцію.

Проте, очевидно, що у найближчому майбутньому ІСЦ може відновити своє прискорення. По-перше, Підвищення Росією цін на газ поки не вплинуло на інфляцію і можна очікувати, що починаючи із другого кварталу внутрішні ціни поступово почнуть реагувати на цей шок (перш за все через прискорення ІЦВ). По-друге, після виборів уряд буде підвищувати тарифи на комунальні, транспортні послуги.

² У лютому відбулося тимчасове прискорення інфляції (до 10.7% в річному вимірі), пов'язане із несприятливим погодними умовами, що спричинило пришвидшення зростання цін на продовольчі товари

Додатковий тиск на внутрішню інфляцію може мати і зростання світових цін на нафту.

Валютний ринок та Монетарна політика (1-ий квартал 2006)

У першому кварталі 2006 року офіційний курс гривні відносно долара США залишався стабільним на рівні 5.05. Проте, підтримання такої стабільності у січні-березні коштувало НБУ 1.8 млрд. дол. США резервів.

Таке переважання попиту над пропозицією на валютному ринку було спричинене погіршенням торгового сальдо. Додатковий тиск на курс гривні на початку 2006 року походив із готівкового ринку, де надлишковий попит на валюту склав 1.7 млрд. дол. Відмітимо, що суттєве переважання попиту над пропозицією на готівковому ринку спостерігається із вересня 2005 року і, очевидно, пов'язане із нестабільною політичною ситуацією напередодні парламентськими виборами та значними інфляційними та девальваційними очікуваннями населення.

На фоні суттєвих від'ємних інтервенцій Нацбанку на валютному ринку темпи зростання резервних грошей у першому кварталі також зменшувалися. Так, обсяги грошової бази скоротилися на 8.8% (+12% за аналогічний період 2005 року). При цьому, залишки на кор. рахунках зменшилися на 5 млрд. грн. до 12 млрд. у першому кварталі. Одночасно темпи зростання широкої пропозиції грошей (М3) не змінилися за підсумками перших трьох місяців року. Це пояснюється збереженням «нормальних» темпів розширення кредитних портфелів банків, які за підсумками трьох місяців збільшилися на 10% (+8% у 2005 році).

Одночасно окрім негативних інтервенцій НБУ зменшення ліквідності банківської системи визначали і безпрецедентно низькі темпи нарощення депозитних зобов'язань банків. Протягом січня-березня загальний обсяг депозитів збільшився всього на 2.1% (+16.2% за аналогічний період 2005 року). Суттєве падіння темпів зростання відбулося як по депозитах юридичних, так і фізичних осіб.

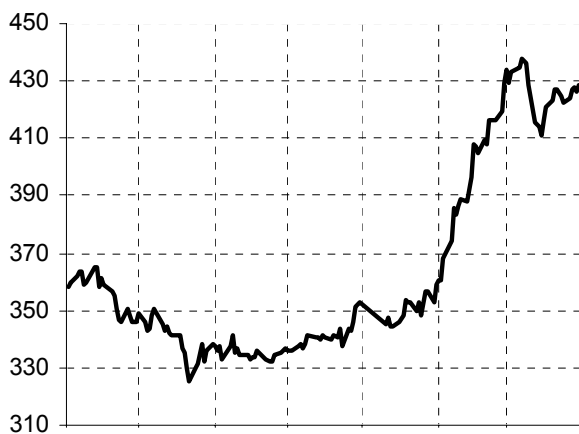
Фінансові ринки (1-ий квартал 2006)

Після стрімкого зростання індексу ПФТС у січні-лютому (+22%), у березні 2006 року, на фоні парламентських виборів, відбулася деяка корекція фондового ринку (−0.2%).

Одночасно обсяги торгів на фондовому ринку України продовжували зростати. Протягом січня-березня загальні обсяги торгів на ПФТС склали 7 млрд. грн., що в 2.6 рази більше, ніж за аналогічний період 2005 року. Найбільше угод було укладено із корпоративними облігаціями та ОВДП (72% від загально обсягу торгів за два місяці). При цьому доля торгів акціями залишається стабільною на рівні 23%.

На початку 2006 року було прийнято Закон “Про цінні папери та фондовий ринок” та Закон “Про іпотечні облігації”, що має стати в цілому позитивним імпульсом для розвитку фінансового ринку. Зокрема покращено стандарти розкриття інформації емітентами ЦП, збільшено вимоги по мінімальному капіталу для учасників ринку, а також запроваджено новий вид фінансового інструменту – іпотечні облігації.

Індекс ПФТС у вересні 2005 – березні 2006

Джерело: ПФТС

У першому кварталі індекс J.P.Morgan EMBI+Ukr spread залишався стабільним на рівні 1.8 в.п. При цьому, індекс J.P.Morgan EMBI+, що відображує динаміку спреда для всіх перехідних економік в середньому, знижувався (із 2.4 до 1.9 в.п.). Очевидно, стабільність спреда для українських емітентів на фоні загального покращення ситуації для перехідних економік пов'язано із меншим інтересом іноземних інвесторів до України напередодні

парламентських виборів.

Зовнішня торгівля (січень-лютий 2006)

Протягом січня-лютого 2006 року сальдо торгівлі товарами склало – 1.03 млрд. грн., в т.ч. у березні – 0.65 млрд. грн., що стало найбільшим від'ємним місячним сальдо торгівлі товарами за останні 6 років. За перші два місяці 2006 року номінальні обсяги експорту скоротилися на 5.3% у порівнянні із аналогічним періодом 2005 року. За цей же період приріст імпорту склав 39.7% р/р.

Зменшення номінальних обсягів експорту товарів в першу чергу стало наслідком падіння експорту чорних металів на 14.2%. Однією із причин погіршення номінальних експортних показників стало зменшення світових цін на метали. Так, за даними MEPS у січні-лютому 2006 р. ціни були в середньому на 13.5% нижчими ніж рік тому.

Протягом перших двох місяців року відновилася динаміка зростання експорту товарів сектору машинобудування. Якщо у січні-лютому 2005 р. падіння експорту механічного та електрообладнання становило 22% р/р, а транспортних засобів 16% р/р то за перші два місяці 2006 р. номінальний приріст становив 10.4% р/р і 22.5% р/р відповідно.

У географічному розрізі значно уповільнилися темпи зростання експорту до країн СНД з 33% р/р у січні-лютому 2005 р. до 9% р/р за два місяці 2005 р. В той же час було зафіксовано відновлення зростання обсягів експорту товарів до США. Номінальний приріст за два місяці становив 27% після загального скорочення на 36% за результатами попереднього року. Однак, поки що передчасно говорити про стійкість тенденції, оскільки позитивний результат, найбільш імовірно, було забезпечено за рахунок великих разових поставок товарів до США у січні.

В кінці травня очікується рішення Єврокомісії щодо запровадження антидемпінгових санкцій проти українських виробників сталевих труб. За попередніми даними продукція ряду підприємств України буде обкладатися антидемпінговим митом зі ставками 12.3-26.2%. Ці санкції стануть першими обмежувальними заходами проти українських виробників з боку ЄС після надання Україні статусу країни з ринковою економікою у грудні 2005 р.